21740 - Ramazan'da Terâvih namazını cemaatle kılmak sünnettir, bid'at değildir

Soru

Terâvih namazını cemaatle kılmak, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in devrinde olmayan bir bid'at sayılır mı?
Bu namazı ilk kılan, Ömer b. Hattab -Allah ondan râzı olsun- mıdır?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Terâvih namazının bid'at olduğunu söylemek, vârid olmayan bir sözdür. Ancak bu konuda şöyle denebilir:

-Terâvih namazı,Ömer b. Hattab'ın -Allah ondan râzı olsun- sünnetinden midir? Çünkü Terâvih namazı, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in devrinde yoktu, Ömer b. Hattab'ın -Allah ondan râzı olsun- hilâfeti zamanında kılınmaya başlandı.

-Yoksa Terâvih namazı, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden midir?

Bazı âlimler, Terâvih namazının, Ömer b. Hattab'ın -Allah ondan râzı olsun- sünnetinden olduğunu iddiâ etmişlerdir.

Bu konuda şunu delil göstermişlerdir:

"Ömer b. Hattab -Allah ondan râzı olsun-, Ubeyy b. Ka'b ve Temîm ed-Dârî'ye, insanlara on bir rekât namaz kıldırmasını emretmiştir. Nitekim Ömer -Allah ondan râzı olsun-, Ramazan'da bir gece dışarı çıkmış ve insanları Terâvih namazını kılarken görünce:

-Bu ne güzel bir bid'attır, demiştir."

Bu rivâyet, Terâvih namazının daha önce meşrû olmadığına delâlet etmektedir...

Fakat bu görüş, zayıftır. Bu görüşün sahibi, Buhârî ve Müslim'in sahihleri ile diğer hadis kitaplarında geçen rivâyetlerden habersizdir.

Nitekim Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي المَسْجِدِ، فَصَلَّى بِصَلاَتِهِ نَاسٌ، ثُمَّ صَلَّى مِنَ القَابِلَةِ، فَكَثُرَ النَّاسُ، ثُمَّ اجْتَمَعُوا مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ: قَدْ رَأَيْتُ الَّذِي صَنَعْتُمْ وَلَمْ يَمْنَعْنِي مِنَ الخُرُوجِ إِلَيْكُمْ إِلَّا أَنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ. [رواه البخاري]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-(Ramazan'da) bir gece mescitte Terâvih namazını kıldı. İnsanlar da ona uyarak namaz kıldılar.Sonra ikinci gece yine Terâvih namazınıkıldı, o gece insanlar (sahâbe) daha da çoğaldılar.Daha sonra üçüncü veya dördüncü gece insanlar toplandılar, fakat Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onların yanlarına çıkmadı.Sabah olunca şöyle buyurdu:

-(Dün gece) yaptığınızı (namaz için beni beklediğinizi) gördüm, fakat sizin yanınıza çıkmamdan beni alıkoyan şey, Terâvih namazının size farz kılınmasından endişe ettiğim içindir (bunun için size Terâvih namazını kıldırmadım). Bu olay, Ramazan'da olmuştu." (Buhârî, hadis no: 872)

Müslim'in rivâyeti ise şöyledir:

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي اللَّيْلَةِ الثَّانِيَةِ فَصَلَّى، فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَذَاكَرُونَ ذَلِكَ، فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ فِي اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ، فَخَرَجَ فَصَلَّى بِهِمْ، فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَخْرُجْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَطَفِقَ رِجَالٌ مِنْهُمْ يَقُولُونَ: الصَّلَاةَ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ فَقَالَ: أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ شَأْنُكُمُ اللَّيْلَةَ، وَلَقَدْ خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ، فَتَعْجِزُوا عَنْهَا. [رواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-(Ramazan'da) gece yarısı dışarı çıkıp mescitte Terâvih namazını kıldı, insanlar da onunla birlikte namaz kıldılar. Onunla birlikte namaz kılanlar sabahleyin aralarında bunu konuşunca ikinci gece daha kalabalık bir cemaat toplandı. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- ikinci gece de dışarı çıkıp mescitte Terâvih namazını kıldı, insanlar da onunla

birlikte namaz kıldılar.İnsanlar yine aralarında bunu konuşunca üçüncü gece mescit tam doldu. Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- üçüncü gece de dışarı çıkıp mescitte Terâvih namazını kıldı, insanlar da onunla birlikte namaz kıldılar. Dördüncü gece de mescide sığmayacak kadar insan toplandığını görünce Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- onların yanına çıkmadı.Sabah olunca gidip sabah namazını kıldırdı. Namazdan sonra insanlara dönüp kelime-i şehâdet getirdikten sonra şöyle buyurdu:

-(Dün gece) taptığınız şeyi (namaz için beni beklediğinizi) gördüm. Gece namazının üzerinize farz kılınıp da sonra yapamayacağınızdan endişe ettiğimden başka bir şey beni bundan alıkoymadı." (Müslim, hadis no: 1271)

Bundan dolayı Terâvih namazı, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünneti ile sâbit olmuştur.Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'i Terâvih namazına devam etmekten alıkoyan şey, bu namazın meşrû oluşundan dolayı değildir, aksine onun farz kılınmasından endişe etmesinden dolayıdır. Nitekim bu endişe, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in vefat etmesiyle ortadan kalkmıştır. Çünkü Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat edince vahiy kesilmiş ve Terâvih namazının farz kılınmasından emîn olunmuştur. Bu sebep yani Terâvih namazının farz kılınması endişesi vahyin kesilmesiyle ortadan kalkınca, sonuç da kesinleşmiş olur ki o da, Terâvih namazının, aslına yani sünnet oluşuna dönmesidir." (Bkz: Muhammed b. Salih el-Useymîn, "eş-Şerhu'l-Mumti'", c: 4, s: 78)

Buhârî ve Müslim'in sahihlerinde sâbit olduğuna göre Âişe -Allah ondan râzı olsun, şöyle demiştir:

إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَيَدَعُ الْعَمَلَ وَهُوَ يُحِبُّ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ خَشْيَةَ أَنْ يَعْمَلَ بِهِ النَّاسُ فَيُفْرَضَ عَلَيْهِمْ.[رواه البخاري ومسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, bir işi yapmayı çok istediği halde, onu insanlar da yapmaya kalkar ve üzerlerine farz kılınır diye endişe ettiği için, yapmaktan vazgeçerdi." (Buhârî, Cuma, hadis no: 1060.Müslim, Yolcuların Namazı, hadis no: 1174)

İmam Nevevi -Allah ona rahmet etsin- hadisin şerhinde şöyle demiştir:

"Bu hadis, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ümmetine olan şefkât ve merhametinin

kemâlini açıklamaktadır."

Buna göre,"Terâvih namazının,Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinden değildir" sözünün hiçbir geçerliliği yoktur.Aksine Terâvih namazı, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetindendir ve ümmete farz kılınmasından endişe ettiği için Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- onu terk etmiştir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- vefat edince bu endişe ortadan kalkmıştır. Ebu Bekir -Allah ondan râzı olsun-, iki yıl gibi kısa hilâfeti zamanında dînden dönenlerle (mürtedlerle) savaşmakla meşgul olmuştur. Ömer'in -Allah ondan râzı olsun- hilâfeti zamanında müslümanların işleri yoluna girince, sahâbenin Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile biraraya geldikleri gibi, Ömer -Allah ondan râzı olsun- Ramazan'da insanları Terâvih namazında biraraya getirmiştir.

Ömer'in -Allah ondan râzı olsun- bu konuda en çok yapmış olduğu şey; insanların, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetine dönmesini sağlamak ve bu sünneti yeniden ihyâ etmek olmuştur.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.